

Тема 1

Загальні положення

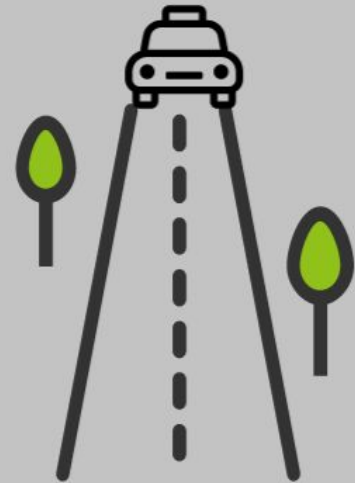
1

Правила **Дорожного руху** відповідно до **Закону України 'Про дорожній рух'** встановлюють єдиний порядок дорожнього руху на всій території України. Всі учасники дорожнього руху зобов'язані знати й неухильно виконувати вимоги цих Правил.

2

Законодавство про дорожній рух

- Міжнародні договори
- Закони України
- Постанови Кабінету міністрів
- Накази міністерств та відомств

Міжнародні договори

- Конвенція про дорожній рух
- Конвенція про дорожні знаки та сигнали
- Європейська угода, що доповнює конвенцію про дорожні знаки та сигнали
- Протокол про розмітку доріг до європейської угоди, що доповнює конвенцію про дорожні знаки та сигнали
- Конвенція була узгоджена на конференції Економічної і Соціальної Ради ООН (UNESCO) з безпеки дорожнього руху і укладена у Відні 8 листопада 1968 року
- Набула чинності 21 травня 1977 року
- Конвенцію ратифікувало 74 країни, сеерд яких і Україна
- Європейська угода набула чинності 3 серпня 1979 року

1

Конституція України - визначає базові права громадянина

2

Про дорожній рух - визначає суспільні відносини у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, права та обов'язки учасників, вимоги до технічного стану транспортних засобів, правила доступу до керування транспортними засобами

3

Про Національну поліцію - визначає правові засади організації та діяльності Національної поліції України, визначає превентивні поліцейські заходи (в т.ч перелік причин для зупинки транспортного засобу поліцейським), заходи примусу та порядок їх застосування

4

Кодекс України про адміністративні правопорушення - визначає перелік адміністративних покарань за порушення у сфері дорожнього руху

5

Кримінальний кодекс України - визначає покарання за дії чи бездіяльність, що спричинили тілесні ушкодження або смерть потерпілого

6

Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів

Постанови Кабінету Міністрів

- 1 Правила дорожнього руху
- 2 Порядок видачі посвідчення водія
- 3 Порядок тимчасового вилучення посвідчення водія
- 4 Порядок реєстрації та зняття з обліку транспортних засобів
- 5 Порядок направлення водіїв для проходження медичного огляду
- 6 Порядок тимчасового затримання та зберігання транспортних засобів
- 7 Перелік платних послуг, що надаються підрозділам МВС та розмір плати

Накази міністерств та відомств

- Державні стандарти, що визначають вимоги до дорожніх знаків, дорожньої розмітки, медичної аптечки, розпізнавальні знаки, написи та спеціальні сигнали оперативних, спеціалізованих і спеціальних транспортних засобів
- Перелік захворювань і вад, при яких особа не може бути допущена до керування відповідними транспортними засобами
- Інструкція про порядок приймання іспитів для отримання права керування транспортними засобами та видачі посвідчень водія
- Інструкція з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі
- Розмір плат за транспортування і зберігання тимчасово затриманих транспортних засобів на спеціальних майданчиках (стоянках)

Правила дорожнього руху

Базуються на "Конвенції про дорожній рух" прийнятий у Відні 8 листопада 1968 року, "Конвенції про дорожні знаки та сигнали", що доповнює конвенцію та протоколи про розмітку доріг та національному законодавстві

Затверджені постановою Кабінету міністрів України

Встановлюють єдиний порядок дорожнього руху по всій території України

Складаються з 32 розділів

Містять додатки :

- Дорожні знаки
- Дорожня розмітка
- Світлофори

Розділи ПДР

- Загальні положення
- Обов'язки і права водіїв механічних транспортних засобів
- Рух транспортних засобів із спеціальними сигналами
- Обов'язки і права пішоходів
- Обов'язки і права пасажирів
- Вимоги до велосипедистів
- Вимоги до осіб, які керують гужовим транспортом і погоничів тварин
- Регулювання дорожнього руху
- Попереджувальні сигнали
- Початок руху та зміна його напрямку
- Розташування транспортних засобів на дорозі
- Швидкість руху
- Дистанція, інтервал, зустрічний роз'їзд
- Обгін
- Зупинка і стоянка
- Проїзд перехресть
- Переваги маршрутних транспортних засобів

- Додаток 1 - Дорожні знаки
- Додаток 2 - Дорожня розмітка
- Додаток 3 - Світлофори

Розділи ПДР

- Проїзд пішохідних переходів і зупинок транспортних засобів
- Користування зовнішніми світловими приладами
- Рух через залізничні переїзди
- Перевезення пасажирів
- Перевезення вантажу
- Буксирування та експлуатація транспортних засобів
- Навчальна їзда
- Рух транспортних засобів у колонах
- Рух у житловій та пішохідній зоні
- Рух по автомагістралях і дорогах для автомобілів
- Рух по гірських дорогах і на крутих спусках
- Міжнародний рух
- Номерні, розпізнавальні знаки, написи і позначення
- Технічний стан транспортних засобів та їх обладнання
- Окремі питання організації дорожнього руху, що потребують узгодження

Автомобільна дорога, вулиця (дорога) — частина території, в тому числі в населеному пункті, призначена для руху транспортних засобів і пішоходів, з усіма розташованими на ній спорудами (мостами, шляхопроводами, естакадами, надземними й підземними пішохідними переходами) та засобами організації дорожнього руху, і обмежена по ширині зовнішнім краєм тротуарів чи краєм смуги відводу. Цей термін включає також спеціально побудовані тимчасові дороги, крім довільно накатаних доріг (колій)

Безпечна дистанція — відстань до транспортного засобу, що рухається попереду по тій самій смугі, яка у разі його раптового гальмування або зупинки дасть можливість водієві транспортного засобу, що рухається позаду, запобігти зіткненню без здійснення будь-якого маневру. Безпечна дистанція залежить від багатьох чинників, але найбільше – від швидкості руху. Чим вищою є швидкість руху, тим більшою повинна бути дистанція до транспортного засобу, що рухається попереду.

Безпечний інтервал — відстань між боковими частинами транспортних засобів, що рухаються, або між ними та іншими об'єктами, за якої гарантована безпека дорожнього руху; Безпечний інтервал залежить від виду небезпеки та швидкості руху. Наприклад, при русі повз пішоходів або велосипедистів бічний інтервал потрібно збільшувати. Вимогам щодо безпечної дистанції та інтервалу присвячено розділ 13 ПДР.

Безпечна швидкість — швидкість, за якої водій має змогу безпечно керувати транспортним засобом та контролювати його рух у конкретних дорожніх умовах. Безпечна швидкість забезпечує водієві контроль над автомобілем та дорожньою обстановкою. Перевищення безпечної швидкості – причина №1 усіх ДТП в Україні, згідно з офіційною статистикою. Вимоги щодо швидкості руху визначені у розділі 12 ПДР.

Водій — особа, яка керує транспортним засобом і має посвідчення водія (посвідчення тракториста-машиніста, тимчасовий дозвіл на право керування транспортним засобом, тимчасовий талон на право керування транспортним засобом) відповідної категорії. Водієм також є особа, яка навчає водіння транспортним засобом, перебуваючи безпосередньо в транспортному засобі

Видимість у напрямку руху — максимальна відстань, на якій з місця водія можна чітко розпізнати межі елементів дороги та розміщення учасників руху, що дає змогу водієві орієнтуватися під час керування транспортним засобом, зокрема для вибору безпечної швидкості та здійснення безпечного маневру. На швидкості 50 км/год автомобіль долає майже 14 метрів за кожен секунду. Хороша видимість у напрямку руху (щонайменше 300 метрів у напрямку руху) є надзвичайно важливою для безпеки руху, оскільки забезпечить водієві можливість вчасно побачити перешкоду або небезпеку для руху і вчасно на неї зреагувати.

Вимушена зупинка — припинення руху транспортного засобу через його технічну несправність чи небезпеку, яка спричинена вантажем, який перевозиться, станом учасника дорожнього руху, появою перешкоди для руху. Під час вимушеної зупинки необхідно увімкнути аварійну світлову сигналізацію, а у випадку ДТП, а також, в умовах обмеженої оглядовості або недостатньої видимості, виставити знак аварійної зупинки.

Якщо автомобіль вимушено зупинився на проїзній частині, то для водія та пасажирів безпечніше знаходитись НЕ у транспортному засобі та не на проїзній частині (особливо з боку суміжної смуги руху), а чекати на допомогу на тротуарі, узбіччі або за межами дороги.

Випередження — рух транспортного засобу зі швидкістю, що перевищує швидкість попутного транспортного засобу, що рухається поряд по суміжній смузі. Автомобіль, що рухається з вищою швидкістю, виконує випередження.

Гальмовий шлях — відстань, що проходить транспортний засіб під час екстреного гальмування з початку здійснення впливу на орган керування гальмовою системою (педаль, рукоятку) до місця його зупинки. Гальмовий шлях залежить від багатьох чинників, основним з яких є швидкість руху. При збільшенні швидкості у два рази, гальмовий шлях збільшується приблизно у чотири рази.

Інші чинники – властивості шин транспортного засобу (а також їх відповідність сезону, тиск повітря у них, рівень зносу протектора), властивості гальмової системи, характеристики дорожнього покриття – його тип, стан, нахил, наявність води, льоду, снігу.

Головна дорога — дорога з покриттям відносно ґрунтової. Автомобіль рухається дорогою з покриттям, а тому він знаходиться на головній дорозі та має перевагу руху.

Дати дорогу — вимога до учасника дорожнього руху не продовжувати або не відновлювати рух, не здійснювати будь-яких маневрів (за винятком вимоги звільнити займану смугу руху), якщо це може примусити інших учасників дорожнього руху, які мають перевагу, змінити напрямок руху або швидкість.

Денні ходові вогні — зовнішні світлові прилади білого кольору, передбачені конструкцією транспортного засобу, установлені спереду транспортного засобу і призначені для покращення видимості транспортного засобу під час його руху у світлий час доби. Якщо конструкцією транспортного засобу передбачені денні ходові вогні, вони повинні бути увімкнені при русі поза населеним пунктом. Денні ходові вогні є достатньо яскравими, щоб зробити автомобіль більш видимим на дорозі.

Це особливо актуально поза населеними пунктами, оскільки при швидкості 90 км/год автомобіль долає 25 метрів за секунду. Якщо зустрічний автомобіль рухається з такою ж швидкістю, разом ви долаєте 50 метрів за секунду. Виконання обгону триває у середньому 10 секунд, тому ви повинні бути добре помітними на відстані щонайменше 500 метрів.

Дозволена максимальна маса — маса спорядженого транспортного засобу з вантажем, водієм і пасажирями, що встановлена технічною характеристикою транспортного засобу як максимально допустима.

Дозволена максимальна маса автопоїзда — це сума дозволеної максимально допустимої маси кожного транспортного засобу, що входить до складу автопоїзда. Знак 3.3 забороняє рух вантажних автомобілів і составів транспортних засобів з дозволеною максимальною масою понад 3,5 т.

Припустимо, що вантажний автомобіль, зображений на малюнку, рухається порожнім і його фактична маса складає 1,5 т. Але якщо його дозволена максимальна маса (тобто, теоретична допустима виробником максимальна маса транспортного засобу разом із водієм, пасажирями та вантажем, вказана у реєстраційному документі) становить, наприклад, 4 т., то водієві забороняється продовжити рух прямо на перехресті.

Дитяча утримуюча система — обладнання, що здатне утримувати дитину в сидячому або нахиленому положенні, яка у разі зіткнення або різкого гальмування транспортного засобу зменшує небезпеку травмування дитини, що в ньому перебуває, шляхом обмеження рухливості її тіла

Дорожньо-транспортна пригода — подія, що сталася під час руху транспортного засобу, внаслідок якої загинули або поранені люди чи завдані матеріальні збитки. Дорожньо-транспортні пригоди (ДТП) в Україні є першою за поширеністю причиною смерті серед молоді у віці від 15 до 24 років і другою – серед дітей у віці від 5 до 14 років. Понад 43% загиблих є пішоходами й велосипедистами.

Дорожні роботи — роботи, пов'язані з будівництвом, реконструкцією, ремонтом чи утриманням автомобільної дороги (вулиці), штучних споруд, споруд дорожнього водовідводу, інженерного облаштування, встановленням (ремонт, заміною) технічних засобів організації дорожнього руху. Під час виконання дорожніх робіт на проїзній частині перебувають люди, що виконують роботу. Таке місце позначене дорожнім знаком 1.37, а знак 4.8 вказує напрямок об'їзду місця їх виконання. Водій повинен бути особливо уважним, зменшити швидкість, дотримуватись безпечного інтервалу, щоб запобігти наїзду на людей.

Дорожні умови — сукупність факторів, що характеризують (з урахуванням пори року, періоду доби, атмосферних явищ, освітленості дороги) видимість у напрямку руху, стан поверхні проїзної частини (чистота, рівність, шорсткість, зчеплення), а також її ширину, величину похилів на спусках і підйомах, віражів і заокруглень, наявності тротуарів або узбіч, засобів організації дорожнього руху та їх стан. Водій повинен враховувати дорожні умови при виборі швидкості руху, безпечної дистанції та інтервалу, за потреби увімкнути фари.

Дорожня обстановка — сукупність факторів, що характеризуються дорожніми умовами, наявністю перешкод на певній ділянці дороги, інтенсивністю і рівнем організації дорожнього руху (наявність дорожньої розмітки, дорожніх знаків, дорожнього обладнання, світлофорів та їх стан), які повинен враховувати водій під час вибору швидкості, смуги руху та прийомів керування транспортним засобом. Контроль дорожньої обстановки – це один з найважливіших компонентів автомобільної безпеки.

Вміння правильно оцінювати дорожню обстановку визначається навичками тактики водіння, а саме:

- Наявністю безпечного «захисного» простору навколо автомобіля (дотриманням безпечної дистанції та інтервалу);
- Контролем навколишнього середовища і видимістю автомобіля іншими учасниками руху;
- Прогнозуванням змін дорожньої обстановки;
- Вибором оптимальної швидкості руху для даної дорожньої обстановки.

Експлуатація транспортного состава — транспортування тягачем причепа згідно з інструкцією щодо його використання (відповідність причепа тягачу, наявність страхового з'єднання, єдиної системи сигналізації, освітлення тощо)

Житлова зона — дворові території, а також частини населених пунктів, позначені дорожнім знаком 5.34

Залізничний переїзд — перехрещення дороги із залізничними коліями на одному рівні; Залізничний переїзд – це спеціально обладнане місце для перетину залізничних колій. Правила їх проїзду визначені у розділі 20 ПДР.

Засліплення — фізіологічний стан водія внаслідок дії світла на його зір, коли водій об'єктивно не має можливості виявити перешкоди чи розпізнати межі елементів дороги на мінімальній відстані.

Зупинка — припинення руху транспортного засобу на час до 5 хвилин або більше, якщо це необхідно для посадки (висадки) пасажирів чи завантаження (розвантаження) вантажу, виконання вимог цих Правил (надання переваги в русі, виконання вимог регулювальника, сигналів світлофора тощо)

Край проїзної частини (для нерейкових транспортних засобів) — видима умовна чи позначена дорожньою розміткою лінія на проїзній частині в місці її прилягання до узбіччя, тротуару, газону, розділювальної смуги, смуги для руху трамваїв, велосипедної або пішохідної доріжки.

Крайнє положення на проїзній частині — положення транспортного засобу на відстані від краю проїзної частини (середини проїзної частини або розділювальної смуги), яка не дає можливості рухатися попутному транспортному засобу (у тому числі двоколісному) ще ближче до краю проїзної частини (середини проїзної частини або розділювальної смуги) Перед поворотом праворуч водій повинен зайняти крайнє положення на проїзній частині — тобто, з правої смуги. У цьому випадку, водій виконує поворот не з крайнього положення, а тому його водій порушує ПДР.

Маршрутні транспортні засоби (транспортні засоби загального користування) — автобуси, мікроавтобуси, тролейбуси, трамваї й таксі, що рухаються за встановленими маршрутами та мають визначені місця на дорозі для посадки (висадки) пасажирів

Легковий автомобіль — автомобіль з кількістю місць для сидіння не більше дев'яти, з місцем водія включно, який за своєю конструкцією та обладнанням призначений для перевезення пасажирів та їхнього багажу із забезпеченням необхідного комфорту та безпеки. Легкові автомобілі належать до транспортних засобів категорії «В». Максимальну кількість місць для сидіння в автомобілі категорії «В» можна запам'ятати за формулою «8+1» (вісім пасажирів і один водій).

Маневрування (маневр) — початок руху, перестроювання транспортного засобу в русі з однієї смуги на іншу, поворот праворуч чи ліворуч, розворот, з'їзд з проїзної частини, рух заднім ходом. Перед початком маневрування водій повинен переконатись у тому, що це буде безпечним, увімкнути показчик повороту відповідного напрямку і виконати маневр з дотриманням вимог ПДР.

Правила маневрування більш детально розглядаються у розділі 10 ПДР.

Механічний транспортний засіб — транспортний засіб, що приводиться в рух з допомогою двигуна. Цей термін поширюється на трактори, самохідні машини й механізми, а також тролейбуси та транспортні засоби з електродвигуном потужністю понад 3 кВт. Дорожній знак 3.2 забороняє транзитний рух механічних транспортних засобів. Велосипед та гужовий віз не є механічними транспортними засобами, а тому дія знаку на них не поширюється.

Недостатня видимість — видимість дороги в напрямку руху менше ніж 300 м у сутінках, в умовах туману, дощу, снігопаду тощо. Під час руху в умовах недостатньої видимості водій зобов'язаний зменшити швидкість до безпечної, щоб встигнути зупинити транспортний засіб у межах видимості дороги без зіткнення з іншими транспортними засобами, учасниками дорожнього руху, тваринами або об'єктами що знаходяться на проїзній частині. Рухаючись у темну пору доби потрібно увімкнути ближнє або дальнє світло фар, а в умовах туману – протитуманні ліхтарі разом або окремо від ближнього світла фар.

Обгін — випередження одного або кількох транспортних засобів, пов'язане з виїздом на смугу зустрічного руху. На малюнку 1, дорога має по одній смузі для руху у кожному напрямку і водій білого автомобіля може виконати випередження лише з виїздом на смугу зустрічного руху. Це називається обгоном. На малюнку 2, водій червоного автомобіля має намір виконати маневр по суміжній смузі без виїзду на смугу зустрічного руху. Це називається випередженням. Темі обгону присвячено розділ 14 ПДР.

Міст — споруда, призначена для руху через річку, яр та інші перешкоди, межами якої є початок і кінець пролітних споруд.

Обмежена оглядовість — видимість дороги в напрямку руху, яка обмежена геометричними параметрами дороги, придорожніми інженерними спорудами, насадженнями та іншими об'єктами, а також транспортними засобами

Перевага — право на першочерговий рух стосовно інших учасників дорожнього руху. Сигнали світлофора дозволяють рух автомобілям і пішоходам. Але пішоходи мають перевагу руху.

Перехрестя — місце перехрещення, прилягання або розгалуження доріг на одному рівні, межею якого є уявні лінії між початком заокруглень країв проїзної частини кожної з доріг. Не вважається перехрестям місце прилягання до дороги виїзду з прилеглої території.

Проїзна частина — елемент дороги, призначений для руху нерейкових транспортних засобів. Дорога може мати декілька проїзних частин, межами яких є розділювальні смуги

Перешкода для руху — нерухомий об'єкт у межах смуги руху транспортного засобу або об'єкт, що рухається попутно в межах цієї смуги (за винятком транспортного засобу, що рухається назустріч загальному потоку транспортних засобів) і змушує водія маневрувати або зменшувати швидкість аж до зупинки транспортного засобу. Перешкодою для руху може бути будь-який предмет на проїзній частині, погано закріплений вантаж, який «загубив» інший водій, огороження у зоні проведення дорожніх робіт, інший транспортний засіб, що зупинився на проїзній частині через технічну несправність.

Побачивши перешкоду на проїзній частині водій повинен, за потреби, зменшити швидкість або зупинитись.

Регулювальник — поліцейський, що виконує регулювання дорожнього руху у форменому одязі підвищеної видимості з елементами зі світлоповертального матеріалу за допомогою жезлу, свистка. До регулювальника прирівнюються працівники військової інспекції безпеки дорожнього руху, дорожньо-експлуатаційної служби, черговий на залізничному переїзді, поромній переправі, які мають відповідне посвідчення та нарукавну пов'язку, жезл, диск з червоним сигналом чи світлоповертачем, червоний ліхтар або прапорець та виконують регулювання у форменому одязі

Прилегла територія — територія, що прилягає до краю проїзної частини та не призначена для наскрізного проїзду, а лише для в'їзду до дворів, на стоянки, автозаправні станції, будівельні майданчики тощо або виїзду з них. При виїзді з прилеглої території водій зеленого автомобіля повинен дати дорогу пішоходу та синьому автомобілю.

Рейковий транспортний засіб — трамвай та платформи зі спеціальним обладнанням, що рухаються трамвайними коліями. Усі інші транспортні засоби, що беруть участь у дорожньому русі, вважаються нерейковими. Траєкторії руху автомобіля і трамвая перетинаються. У цих рівнозначних умовах трамвай має перевагу руху.

Нерівнозначні умови руху, при яких трамвай не має переваги руху детально розглянуті у розділі 16 ПДР.

Стоянка — припинення руху транспортного засобу на час, більший ніж 5 хвилин, з причин, не пов'язаних з необхідністю виконання вимог цих Правил, посадкою (висадкою) пасажирів, завантаженням (розвантаженням) вантажу. Стоянка транспортних засобів забороняється у місцях, у яких забороняється їх зупинка. Крім того, стоянка забороняється і в інших місцях, визначених у розділі 15 ПДР, а також у місцях, визначених дорожніми знаками 3.35 , 3.36 , 3.37 , 3.38

Темна пора доби — частина доби від заходу до сходу сонця. Рухаючись на цій дорозі після заходу сонця (це вважається темною порою доби), ви зобов'язані увімкнути ближнє світло фар, згідно з вимогами Правил, попри те, що ще не наступила повна темрява і видимість дороги у напрямку руху складає більше ніж 300 м.

Фактична маса — маса спорядженого транспортного засобу, яка визначена його технічною характеристикою, з водієм та вантажем

Учасник дорожнього руху — особа, яка бере безпосередню участь у процесі руху на дорозі як пішохід, водій, пасажир, погонич тварин, велосипедист, а також особа, яка рухається в кріслі колісному. Кожен учасник дорожнього руху зобов'язаний знати та виконувати вимоги ПДР. Незнання цих Правил не звільняє від відповідальності

Узбіччя — виділений конструктивно або суцільною лінією дорожньої розмітки елемент автомобільної дороги, який прилягає безпосередньо до зовнішнього краю проїзної частини, розташований з нею на одному рівні та не призначений для руху транспортних засобів, крім випадків, передбачених цими Правилами. Узбіччя може використовуватися для зупинки та стоянки транспортних засобів, руху пішоходів, мопедів, велосипедів (за відсутності тротуарів, пішохідних, велосипедних доріжок або у разі неможливості пересуватися по них), гужових возів (саней). Узбіччя – це складова частина дороги. На узбіччі дозволяється виконати зупинку або стоянку, але воно не призначене для руху транспортних засобів (крім велосипедів та мопедів).

Шляхопровід — інженерна споруда мостового типу над іншою дорогою (залізницею) в місці їх перетину, що забезпечує рух по ній на різних рівнях та дає можливість з'їзду на іншу дорогу